

**Concept dorpenvisie 2010 - 2025 voor
Boornbergum en Korteheemmen**

“Samen vooruit”

Voorwoord

Voor u ligt de dorpenvisie van Boornbergum en Korteheemmen 2010 – 2025. Deze visie is tot stand gekomen in een samenspel tussen inwoners van Boornbergum en Korteheemmen en het bestuur van de Vereniging van Dorpsbelangen Boornbergum – Korteheemmen. In deze rapportage staat de visie op de dorpen Boornbergum en Korteheemmen tot en met het jaar 2025 beschreven.

Een dorpenvisie is een plan wat de gewenste ontwikkeling aangeeft van de leefbaarheid van het dorp en de naaste omgeving. Een visie fungeert als richtinggevend kompas en als bron van inspiratie. Het bestuur van de Vereniging van Dorpsbelangen wil nu en in de toekomst bewust omgaan met de openbare ruimte en heeft hiervoor een sturingselement nodig in de vorm van een dorpenvisie. De dorpenvisie kan worden beschouwd als een dynamisch document. Maatschappelijke ontwikkelingen en nieuw beleid kunnen leiden tot actualisatie en bijstellingen van de dorpenvisie.

De dorpenvisie is tot stand gekomen op basis van een samenspel met de bevolking. De Startnotitie Dorpenvisie, waarin de aanpak staat omschreven voor het opstellen van een dorpenvisie, is in december 2008 besproken en afgestemd met de besturen van de buurtverenigingen. Tijdens de ledenvergadering van maart 2009 zijn de leden in de gelegenheid gesteld om in groepjes van circa 10 á 15 personen over een tweetal onderwerpen te discussiëren en hierbij wensen (en maatregelen) kenbaar te maken. Deze discussie werd geleid door een aantal raadsleden van Smallingerland. De aanwezigen hebben deze aanpak als positief ervaren. In maart 2010 is de concept dorpenvisie voorgelegd aan de leden met het verzoek om een reactie en/of advies te geven op de concept dorpenvisie.

Wij willen iedereen hartelijk bedanken, die op welke wijze dan ook een bijdrage heeft geleverd aan de totstandkoming van deze dorpenvisie.

Het bestuur van de Vereniging van Dorpsbelangen Boornbergum – Korteheemmen:

- Wim van Loon
- Henry Vording
- Egbert Nikkels
- Sandra Scherstra
- Anne Meijer

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
1.1 Aanleiding	4
1.2 Doelstelling	4
1.3 Leeswijzer	4
2. Historie Boornbergum en Korteheemmen	5
3. Onderwerp	7
3.1 Woningbouw	7
3.2 Verkeer en Vervoer	9
3.3 (Winkel)voorziening	11
3.4 Voorzieningen voor jongeren en ouderen	12
3.5 Sportvoorzieningen	14
3.6 Onderwijs	15
3.7 Zorg	17
3.8 Sociale cohesie	18
3.9 Recreatie en toerisme	21
3.10 Natuur en landschap	22
3.11 Archeologie, cultuurhistorie en monumenten	24
4. Maatregelen en prioriteiten	29
5. Conclusies	31

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

In april 2002 heeft de Vereniging Dorpsbelangen Boornbergum en Kortehebben de 'Globale toekomstvisie Boornbergum – Kortehebben' gepresenteerd. Sinds de presentatie van deze visie zijn in Boornbergum en Kortehebben talrijke maatregelen gerealiseerd die (hebben) bijgedragen aan de bevordering van de leefbaarheid. De uitgevoerde maatregelen bestaan onder andere uit het verplaatsen van de pin- en chipautomaat naar een locatie nabij dorps-huis 't Bynt, de realisatie van een speelterrein rondom de woonvorm en de uitbreiding van dorps-huis 't Bynt ten behoeve van de zorg en jongerenonderkomen. Ook zijn de bebouwde kom van Boornbergum en Kortehebben heringericht tot verblijfsgebied (30 km/uur) en is begonnen met het bouwen van de woningen in het gebied ten zuiden van de Middelgeast. Daarnaast heeft Boornbergum onder andere cafetaria 'De Bikker' en supermarkt 'Poiesz' mogen verwelkomen. Kortom allerlei thema's, aspecten en maatregelen die in de globale toekomstvisie van Boornbergum en Kortehebben een rol hebben gespeeld. Als kanteekening kan geplaatst worden, dat niet alle maatregelen zijn uitgevoerd op de locatie zoals genoemd in de globale toekomstvisie. Aangezien veel maatregelen zijn of worden gerealiseerd en de Vereniging van Dorpsbelangen nu en in de toekomst bewust wil omgaan met de openbare ruimte is het nodig om de bestaande toekomstvisie te herzien. De dorpenvisie Boornbergum - Kortehebben "samen vooruit" heeft betrekking op zowel de bebouwde kom als het buitengebied van de dorpen Boornbergum en Kortehebben en geeft een doorkijk naar 2025.

1.2 Doel

De Vereniging van Dorpsbelangen Boornbergum – Kortehebben stelt zich ten doel om de belangen van de dorpen Boornbergum en Kortehebben en die van haar inwoners te behartigen in de meest brede zin des woords. Om deze belangen optimaal te kunnen behartigen, heeft het bestuur van Dorpsbelangen een dorpenvisie nodig om pro-actief standpunten, keuzes en beslissingen te kunnen (in)nemen over de toekomstige ontwikkelingen in deze beide dorpen. Hierbij is en blijft duurzaamheid een aandachtspunt.

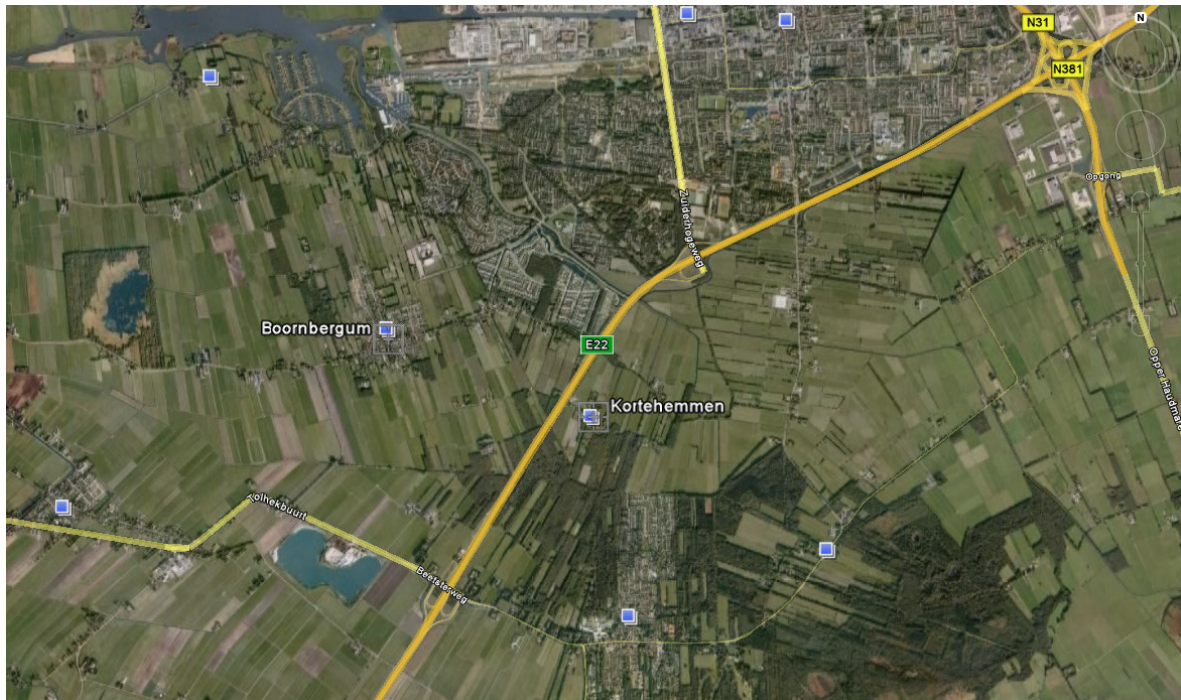
Het bestuur van de Vereniging van Dorpsbelangen wil door middel van deze dorpenvisie een realistische en financieel haalbare visie neerzetten.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op de (algemene) kenmerken van de dorpen Boornbergum en Kortehebben. Bij de beschreven onderwerpen, in hoofdstuk 3, is onderscheid gemaakt in de huidige en de gewenste situatie. Bovendien wordt bij elk onderwerp afgesloten met een maatregelenlijst. In hoofdstuk 4 wordt ingegaan op de maatregelen en prioriteiten. Tot slot wordt de dorpenvisie afgesloten met hoofdstuk 5, waarin de conclusies beschreven staan.

2. Historie Boornbergum en Kortehebben

De dorpen Boornbergum en Kortehebben liggen ten zuidwesten van Drachten in de gemeente Smallerland. Ten noordwesten van Boornbergum en Kortehebben ligt een waterrijke omgeving. Ten zuidoosten van beide dorpen ligt het bosgebied van Beetsterzwaag. Op 1 december 2010 telde Boornbergum 1.559 inwoners en Kortehebben 245 inwoners.

Ontstaansgeschiedenis Boornbergum

Vroeger was het riviertje de Boorn een grote rivier, die het water afvoerde naar de toen nog bestaande Middelzee. De schepen voeren het land ver naar binnen. In de winter stonden de omliggende landen onder water. Soms kwamen de golven tot aan de zandkoppen van Boornbergum. Op de zandrug waren al eeuwenlang boeren gevestigd. Daar woonden de mensen veilig. Zo wordt de naam Boornbergum verklaard. “Burg” heeft betrekking op de verhoging, waar het water niet kon komen. Het achtervoegsel “gum” is een afkorting van “him” het land van de bevolking. Boornbergum was dus een voor het water niet bereikbare plaats aan de Boorn.

Dat het dorp Boornbergum al lang bestaat, kun je herleiden aan de (Hervormde) kerk. Deze “ouwe grijze” was gebouwd van tufsteen. Dergelijk bouw materiaal werd gebruikt in de periode voor 1200. De uit de bergen uitgehakke stenen werden uit Duitsland aangevoerd. In 1733 kwam er een einde aan deze kerk met zijn grote toren, die in de verre omtrek was te zien. Op Sinterklaasnacht is de toren van de kerk ingestort. Door de dure tufsteen te verkopen, kon al snel met de nieuwbouw worden begonnen. Daarom staat op de windwijzer achterop de kerk 1934. Toen was het gebouw gereed.

Het gebied dat bij het dorp hoorde, was nogal groot. Van de Postbrug over het riviertje de Drait tot ver in het westen het Botmeer. Hier en daar lagen buurtschappen, zoals De Wilgen en Smalle Ee. De Veenhoop ontstond in de 19^e eeuw, toen het Beetsterkanaal (Polderhoofdkanaal) werd gegraven. De turfmakerij kwam toen van de grond. Aan het einde van dit kanaal vestigden zich steeds meer mensen. De meeste turfwingebieden werden weer omgevormd tot bruikbaar weiland.

In 1955 werden de verspreide gehuchten verheven tot de dorpsstatus: De Wilgen, Smalle Ee, De Veenhoop en Goeïngahuizen. Het moederdorp Boornbergum is nog altijd het centrum van het westelijke gedeelte van de gemeente Smallingerland.

Ontstaansgeschiedenis Kortehebben

De geschiedenis van het dorpje Kortehebben is nauw verbonden met het riviertje de Drait. Lang geleden stroomde het overvloedige water van de hoogvenen door de Drait naar de Smalle Eester zanding en de Ee. Aan beide zijden van de rivier lagen zandkoppen, die door mensen werden betrokken. Zo ontstond Zuider Drachten aan de ene kant en Kortehebben aan de andere kant van het water. In Kortehebben waren de stukjes land tussen de boerderijen en het vaarwater niet lang. De "finnen" (weilanden) aan de Drait waren meestal moerassig en nat. Zo is de naam "Kortehebben" ontstaan. "Himmen" zijn lage, natte stukken land, meestal aan het water gelegen.

In ± 1300 durfde de bevolking het aan om een kerk te bouwen. Dat was een hele onderneming, want de mensen moesten garant staan voor het onderhoud en het betalen van de pastoor. De monikken van Smalle Ee hebben waarschijnlijk geadviseerd en mee geholpen. Het werd een gebouw naar de trend van die tijd: in gotische stijl. Dit kun je zien aan de spitse ramen en de metselvlakken, die als versiering in de muren zitten.

In de 17^e eeuw liggen er vijftien stemgerechtigde boerderijen op een rij. Als parels aan een snoer schitteren ze daar, van oost naar west. En zo is het lang gebleven. Kortehebben is door de eeuwen heen niet veel gegroeid. Er kwam een opleving in ± 1900 toen op de Galhoek een zuivelfabriek kwam. Fabriekswoningen, een bank, een smederij, een wagenmakerij en wat winkels vestigden zich op de grens van Kortehebben en Boornbergum. In de laatste helft van de 20^e eeuw is het dorp zelfs kleiner geworden. De Trisken en het Himsterhout lagen op het grondgebied van Kortehebben, maar wordt nu gerekend onder Drachten.

Het is te hopen dat in de toekomst het historisch nieuwsgierige Kortehebben, vooral aan de zuidkant van de A7, haar pittoreske vormen in de landschappelijke en natuurlijke omgeving tegen de bosrand, zal behouden (bron: www.boarnburgum.nl en www.koartehimmen.nl).

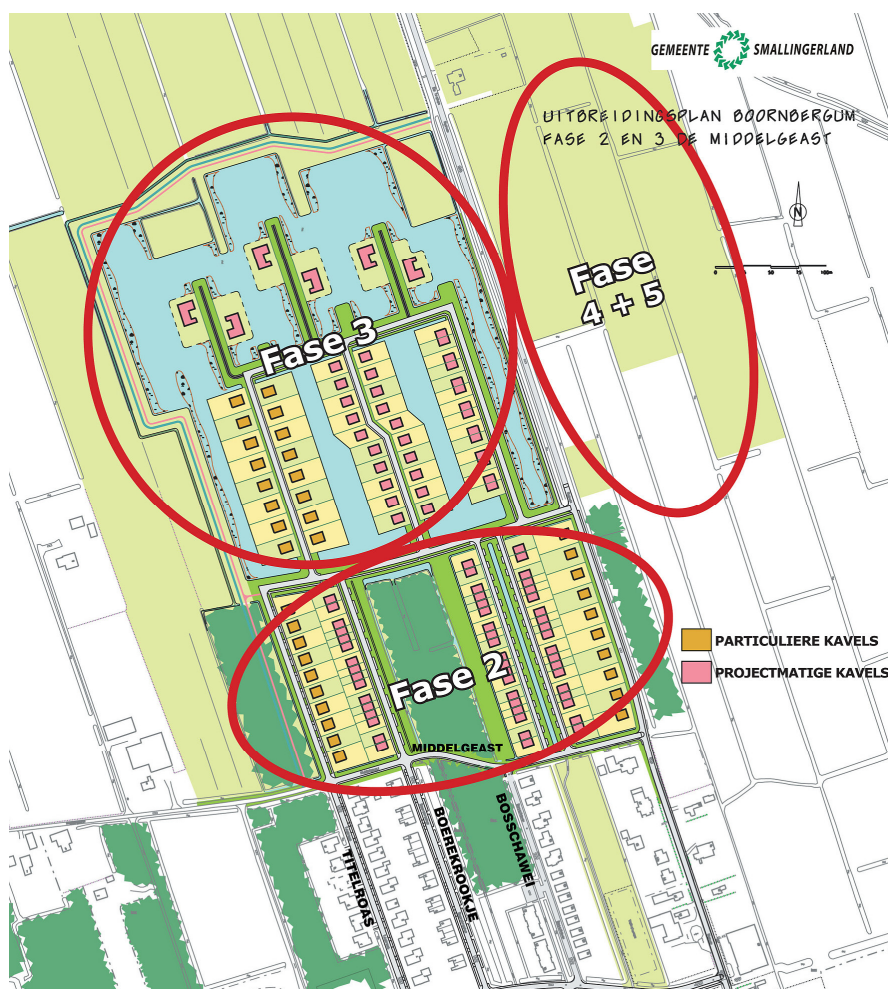
3. Onderwerpen

In de dorpenvisie worden de onderstaande onderwerpen behandeld. Per onderwerp worden de huidige situatie, de gewenste situatie (2025) en de maatregelen om tot deze gewenste situatie te komen, geschetst.

3.1 Woningbouw

Huidige situatie

Het aantal woningen is in Boornbergum de afgelopen jaren fors uitgebreid. De woningbouw in de eerste fase van het plangebied De Middelgeast is inmiddels (vrijwel) geheel gerealiseerd. Inmiddels worden fasen 2 en 3 van uitbreidingsplan De Middelgeast bouwrijp gemaakt. Dit betreft het plandeel ten westen van de Nijewei/Trisken. Fase 2 voorziet in de realisatie van 57 projectmatige kavels en 20 vrije kavels ten noorden van de reeds gerealiseerde woningbouw in het verlengde van de Titelroas, Boerekrookje, Bosschawei en Nijewei. Fase 3 voorziet in de realisatie van 40 projectmatige kavels en 16 vrije kavels ten noorden van fase 2 in het waterrijke deel van het plangebied. Ten noorden en westen van het woongebied wordt een nieuw voet-, fiets- en ruiterspad gerealiseerd (vanaf de Trisken naar de Middelgeast). Het bouwrijp maken van fase 2 en 3 wordt gelijktijdig uitgevoerd. Reden hiervan is dat er een dusdanig verband is in de civieltechnische werkzaamheden en waterhuishouding tussen beide fasen dat splitsing geen optie is. Fase 2 wordt eerder opgeleverd dan fase 3.

De realisatie van fase 4 en 5 van het woongebied, dat is het gedeelte ten oosten van de Nijewei, is in de tijd vooruitgeschoven. Reden hiervan is dat er op dit moment voldoende woningbouwprojecten in voorbereiding zijn, die in de woningbouwbehoefte tot en met 2015 voorzien. Dit betekent dat de oplevering van woningbouw in fase 4 en 5 in de woningbouw-programmering is doorgeschoven na 2015.

In Kortehebben is geen (grootschalige) woningbouw gepland.

Gewenste situatie

Met de realisering van fases 2 - 5 van uitbreidingsplan De Middelgeest zal Boornbergum tot 2025 over voldoende woningvoorraad beschikken. De fases zijn juridisch-planologisch vastgelegd in het bestemmingsplan. Gezien de (juridische) status en omvang van het uitbreidingsplan De Middelgeest worden in deze dorpenvisie geen alternatieve en/of nieuwe woningbouwlocaties voor Boornbergum benoemd. Tijdens de uitvoering mogen ondernemers in Boornbergum en Kortehebben zo weinig mogelijk overlast ondervinden van de werkzaamheden.

Boornbergum wil graag een levensbestendig dorp zijn. Dit betekent dat men van geboorte tot het moment van overlijden in Boornbergum kan blijven wonen. In ieder geval moeten hiervoor de voorwaarden worden geschapen. Hierbij moet dus een goede balans zijn tussen sociale woningbouw, vrijstaande woningen, bejaardenwoningen en zorgwoningen. Uitgangspunt is om zowel huur- en koopwoningen betaalbaar te houden.

Tijdens de ledenvergadering 2009 van de Vereniging van Dorpsbelangen Boornbergum – Kortehebben is de wens kenbaar gemaakt om een aantal locaties te ontwikkelen, waarbij wonen en werken worden gecombineerd. Het bestuur van de Vereniging van Dorpsbelangen zal deze wens bij de gemeente Smallerland onder aandacht brengen, zodat op een aantal locaties in Boornbergum de combinatie wonen en werken wordt onderzocht (en indien gewenst worden gerealiseerd).

In Kortehemmen zijn (grootschalige) woningbouwlocaties ongewenst. De pittoreske vormen in de landschappelijke en natuurlijke omgeving tegen de bosrand van Beetsterzwaag mogen niet worden aangetast.

Maatregelen en actiepunten

Maatregelen	Kosten
Bij de gemeente Smallingerland en woningbouwcorporaties aandringen op een goede balans tussen sociale woningbouw, vrijstaande woningen, bejaardenwoningen en zorgwoningen bij uitbreidingsplan De Middelgeest. Het uitgangspunt is dat huur- en koopwoningen betaalbaar moeten zijn.	N.v.t.
Geen (nieuwe) grootschalige woningbouwlocaties in Kortehemmen. De pittoreske vormen in de landschappelijke en natuurlijke omgeving tegen de bosrand van Beetsterzwaag mogen niet worden aangetast.	N.v.t.
Tijdens de uitvoering van uitbreidingsplan De Middelgeest mogen ondernemers in Boornbergum en Kortehemmen zo weinig mogelijk overlast ondervinden van de werkzaamheden.	N.v.t.
Onderzoeken van de mogelijkheden om locaties voor wonen en werken te ontwikkelen.	N.v.t.

3.2 Verkeer en vervoer

Huidige situatie

Het (gemeentelijk) verkeers- en vervoersbeleid is gebaseerd op het zogenaamde Duurzaam Veilig beleid. In het Duurzaam Veilig beleid gelden drie principes, namelijk:

- het voorkomen van onbedoeld gebruik van de wegen (bijvoorbeeld sluipverkeer);
- het voorkomen van grote verschillen tussen de verschillende verkeerscategorieën in zowel verplaatsingsrichting, massa, als rijsnelheid;
- het voorkomen van onzeker rijgedrag van weggebruikers door heldere en duidelijke weg- en verkeerssituaties te creëren.

Om aan de principes van Duurzaam Veilig invulling te geven, wordt onderscheid gemaakt tussen verkeersruimten en verblijfsgebieden. Dit onderscheid wordt vertaald in de vormgeving van de wegen. In de verkeersruimten krijgen vlotte autoverplaatsingen (over grotere afstand) prioriteit. Dit wordt mogelijk gemaakt door een bepaalde structuur in te bouwen, waardoor verkeer gebundeld wordt op geschikte, hoogwaardige en relatief veilige wegen. Binnen verkeersruimten wordt onderscheid gemaakt naar het 'hogere orde wegennet' (de stroomwegen (120/100 km/uur) en gebiedsontsluitingswegen (80 km/uur)) en het 'lagere orde wegennet', dat toegang geeft tot verblijfsgebieden. De doorstroming van verkeer speelt in verblijfsgebieden slechts een ondergeschikte rol. Voldoende kwaliteit van de openbare ruimte is nodig om aan de behoeften van individuele inwoners te voldoen, met het bieden van een aangename woon-, leef- en werkomgeving, rust en ruimte om te recreëren en te ontspannen. Daarbij past een andere benadering van de inrichting van de 'openbare ruimte'. Binnen de bebouwde kom geldt een snelheidsregime van 30 km/uur en buiten de bebouwde kom 60 km/uur op de wegen in deze verblijfsgebieden.

Boornbergum en Kortehemmen zijn in het verkeers- en vervoersbeleid zogenaamde verblijfsgebieden. Beide dorpen zijn in 2007 en 2008 binnen de bebouwde kom heringericht tot een verblijfsgebied (30 km/uur). In beide dorpen is het asfalt vervangen door klinkers. Met het toepassen van klinkers, nieuwe straatverlichting, openbaar groen en het terugbrengen van oude (landschappelijke) structuren in de verharding hebben Boornbergum en Kortehemmen weer een dorpse uitstraling gekregen. Boornbergum en Kortehemmen liggen op relatief korte afstand van het hoofdwegennet (A7) en hebben daarmee een goede ontsluiting. De wegen buiten de bebouwde kom rondom Boornbergum en Kortehemmen zullen in 2011 worden heringericht tot ruraal verblijfsgebied (60 km/uur).

In de Toekomstvisie Boornbergum - Kortehemmen (april 2002) is destijds aangedrongen op de aanleg van een rondweg om Boornbergum. Deze rondweg moest een verbinding vormen tussen de Nijewei en de Dykfinne. De gemeente Smallingerland heeft destijds de aanleg van een rondweg om Boornbergum afgewezen. Als argumentatie voor het afwijzen van een rondweg om Boornbergum is daarbij aangevoerd:

"De Nijewei is bedoeld voor lokaal verkeer. Het is niet gewenst door middel van een hoogwaardige verbinding, zoals een "rondweg" om Boornbergum, extern verkeer aan te trekken. Daarmee zou sluipverkeer worden bevorderd in plaats van gewerd. De verkeersuitgangspunten zoals verwoord in de Ontwikkelingsschets Westrand Drachten en het Gemeentelijk Verkeer- en Vervoerplan (GVVP) gelden voor de gemeente Smallingerland als richtinggevend kader voor de planontwikkeling".

Er heeft politieke besluitvorming plaatsgevonden over de aanleg van een rondweg om Boornbergum en de gemeenteraad heeft er voor gekozen om het verkeer via de bestaande wegen af te wikkelen. Er is in het bestemmingsplan De Middelgeast juridisch-planologisch geen rekening gehouden met de aanleg van een rondweg om Boornbergum. Om deze reden is in deze dorpenvisie geen rondweg om het dorp Boornbergum opgenomen.

De Nijewei zal buiten de bebouwde kom worden ingericht als 60 km/uur. De bebouwde kom van Boornbergum is in noordelijke richting verschoven. Eén van de doelstellingen hierbij is het voorkomen van sluipverkeer van de A7 naar Drachten. Door de realisatie van de woonuitbreiding Middelgeast en de herinrichting van de Nijewei, zal de gemiddelde snelheid dalen. Hierdoor wordt het traject richting de A7 minder aantrekkelijk.

Boornbergum en Kortehemmen hebben diverse (fiets)paden in de omgeving. De belangrijkste fietspaden liggen langs de Dykfinne (richting Nij Beets), de Nijewei (richting De Wilgen) en het Fries Congrescentrum Drachten (richting Drachten). Daarnaast liggen rondom Boornbergum en Kortehemmen diverse, meer recreatieve fietspaden.

Alleen door het dorp Boornbergum loopt een busverbinding (lijn 11). De buslijn loopt tussen Drachten enerzijds en Akkrum anderzijds. De busverbinding heeft in de dagperiode van maandag tot en met vrijdag een frequentie van één maal per uur.

Boornbergum heeft een openbare parkeergelegenheid bij dorps huis 't Bynt. Bovendien kan het plein bij de Voortgezette Gereformeerde Kerken in Nederland (VGKN- kerk) worden gebruikt als parkeerplaats.

Gewenste situatie

Verkeersveiligheid staat nu en in de toekomst voorop bij de inrichting van wegen, fietspaden en kruisingen. Evaluatie van de herinrichting van Boornbergum en Kortehemmen kan leiden tot actiepunten op het gebied van verkeersveiligheid richting gemeente. Op dit moment zijn nog geen concrete actiepunten ten aanzien van de verkeersveiligheid voorzien. Het beheer en onderhoud van de openbare ruimte (bijvoorbeeld wegen, fietspaden, wandelpaden en lantaarnpalen) moet van voldoende kwaliteit zijn.

Enkele inwoners hebben gevraagd om het wandelpad tussen de Sânbuorren en Himsterhout, dat door het bosje naast de woning aan de Sânbuorren 21 loopt, van verharding te voorzien. Deze route wordt frequent gebruikt door wandelaars en past binnen de visie om het beheer en onderhoud van de openbare ruimte van voldoende kwaliteit te laten zijn.

Het huidige niveau van openbaar vervoer moet in de toekomst minimaal worden gehandhaafd.

Op dit moment is het aantal parkeerplaatsen rondom dorpshuis 't Bynt beperkt. Bij activiteiten in het dorpshuis worden regelmatig auto's geparkeerd in de omliggende straten. Dit leidt regelmatig tot overlast voor omwonenden en het passerende verkeer. Er wordt gestreefd om voldoende parkeerruimte te creëren rondom dorpshuis 't Bynt.

Maatregelen en actiepunten

Maatregelen	Kosten
Aanbrengen van een verharding op wandelpad tussen de Sânbuorren en Himsterhout.	PM
Creëren van voldoende parkeerruimte rondom dorpshuis 't Bynt.	PM

3.3 (Winkel)voorzieningen

Huidige situatie

Boornbergum heeft de afgelopen jaren een aantal nieuwe (winkel)voorzieningen mogen verwelkomen, die een positieve bijdrage leveren aan de leefbaarheid in de dorpen Boornbergum en Kortehemmen. Boornbergum vervult ten aanzien van voorzieningen ook een functie voor de dorpen De Veenhoop, De Wilgen en Smalle Ee.

Gewenste situatie

Boornbergum en Kortehemmen willen de bestaande (winkel)voorzieningen behouden en waar mogelijk uitbreiden. Nieuwe voorzieningen die bijdragen aan het vergroten van de leefbaarheid zijn van harte welkom. Aangezien het aantal inwoners in Boornbergum de komende periode fors zal toenemen, moet rekening worden gehouden met een uitbreiding van (bestaande) voorzieningen.

Maatregelen

Er worden geen maatregelen getroffen.

3.4 Voorzieningen voor ouderen en jongeren

Huidige situatie

In de onderstaande alinea zijn de rapportcijfers, die gegeven zijn door de inwoners, op het gebied van voorzieningen verzameld. Daarna is een overzicht opgenomen van het gemeentelijk beleid met betrekking tot voorzieningen. Vervolgens is ingezoomd op de voorzieningen in Boornbergum zelf.

Voorzieningen in Wijkatlas Smallerland 2009

Dit onderdeel gaat over voorzieningen in de directe woonomgeving (dus niet over stedelijke voorzieningen). Er is slechts een beperkt aantal cijfers uit registraties beschikbaar. Ruim 60% van de peuters (kinderen van 2½-4 jaar) bezoekt één van de peuterspeelzalen. Van de leerlingen van 4 tot en met 12 jaar gaat 7% naar een school voor speciaal onderwijs. Deze cijfers zijn vrijwel gelijk aan drie jaar geleden.

De andere cijfers uit dit hoofdstuk zijn afkomstig uit de bewonersenquête en tonen dus de tevredenheid van bewoners. Voor veel voorzieningen worden hogere rapportcijfers gegeven dan bij de vorige enquête in het voorjaar van 2006. Het gemiddelde cijfer voor basisscholen steeg van 7,6 naar 7,9. Het cijfer voor speelgelegenheden steeg van 6,4 naar 6,8, vooral in Drachtstervaart en Burmaniapark/Vrijburgh, maar ook in diverse kernen waaronder Houtigehage, Boornbergum, Sanding, Rottevalle en Opeinde onder de Vaart.

Over voorzieningen en activiteiten voor jongeren (gemiddeld van 5,5 naar 5,8) zijn vooral de inwoners van Drachtstervaart, Burmaniapark/ Vrijburgh, De Venen, De Trisken en Boornbergum meer tevreden dan in 2006. Het cijfer voor de groenvoorziening steeg eveneens (van 6,8 naar 7,2), zowel in veel dorpen als in veel wijken in Drachten. De tevredenheid over winkels voor de dagelijkse boodschappen steeg van 6,7 in 2003 en 6,9 in 2006 naar 7,2 in 2008 - vooral in Boornbergum en De Wilgen/Sanding. De rapportcijfers voor openbaar vervoer en ouderenvoorzieningen zijn slechts licht gestegen. Voor gezondheids- en welzijnsvoorzieningen, parkeergelegenheid en straatverlichting zijn de cijfers vrijwel gelijk aan die uit 2006.

Cultuur, cultuuraccommodaties en cultuuractiviteiten

De gemeente Smallerland wil Drachten profileren als cultuurstad. Daartoe wordt in deze periode een aanvang gemaakt met de aanpak van cultuuraccommodaties en wordt ingezet op het (laten) organiseren van een serie cultuurevenementen. In de cultuurvisie Meemaken van 2007 staat een aantal lijnen waarlangs cultuur zich de komende jaren zal ontwikkelen: één gaat uit van de vorming van een zogenaamde 'Cultuurketen', waarin de culturele instellingen Lawei, Meldij, Museum, Iduna en Bibliotheek zich vestigen in één centrum met ROC de Friese Poort. In 2009 zal het gezamenlijk gedragen concept, dat als onderlegger dient voor deze ontwikkeling verder worden uitgewerkt. De andere lijn, die op verschillende manieren in de cultuurvisie staat uitgewerkt, is bedoeld om het cultuurklimaat in Smallerland te versterken op een aantal punten: beeldende kunst, actieve cultuurbeoefening, cultuurbereik en festivals/evenementen.

Boornbergum en Kortehebben kennen de onderstaande culturele voorzieningen, die door jongeren en/of ouderen kunnen worden gebruikt.

- Sportterrein
- Sporthal
- Woongemeenschap De Boarnstins
- Speelterreinen
- Dorpshuis (met caféfunctie, zaalhuur voor verschillende activiteiten)
- Jeugdsoos
- Activiteitenruimte bij kerk

- Snackbar met poolbiljart en dartspel

Boornbergum en Kortehebben kennen de onderstaande culturele verenigingen, waarvan jongeren en ouderen lid kunnen worden:

- Vereniging van Dorpsbelangen Boornbergum en Kortehebben
- Buurtverenigingen
- Activiteitencommissie
- Feestcommissie
- IJsclub Foarút
- Culturele commissie kerkje Kortehebben
- Jongerenkoor The source
- Jeugdkoor The Young source
- Muziekvereniging Looft den Heer
- Toanielferiering Us Fertier
- Volksdansen
- Zangvereniging Ere zij God
- Biljartclub Trefpunt
- Bridgeclub 't Troefke
- Kaartclub
- Gymnastiek/ Aerobics
- Vogelwacht Boornbergum, De Wilgen en Smalle Ee
- Bond voor Plattelandsvrouwen, afdeling Boornbergum e.o.
- Friese Christelijke Plattelandsvrouwen Bond
- Gereformeerde Vrouwenvereniging 1 "Ken Hem in al uw wegen"
- Gereformeerde Vrouwengespreksgroep 2 "Ken Hem in al uw wegen"
- Hervormde vrouwenvereniging

Tiener- en jongerenwerk

Er zijn drie tienercentra in de kern Drachten voor tieners in de leeftijd van 12 t/m 16 jaar en één stedelijke jongerenvoorziening Iduna voor jongeren ouder dan 16 jaar. Van hieruit wordt het tiener- en jongerenwerk aangeboden. Daarnaast wordt er ook nog tiener- en jongerenwerk aangeboden in andere accommodaties, zoals wijkcentra. Hierbij gaat het vaak om ondersteuning van groepen tieners en jongeren bij het organiseren van activiteiten. Ook in sommige buitendorpen zijn er tienersocies die subsidie ontvangen van de gemeente. In Boornbergum is in 2008/2009 een Jeugdsoos opgericht in dorpshuis 't Bynt.

Gewenste situatie

Tijdens de ledenvergadering 2009 is aangegeven dat extra speelvoorzieningen, in combinatie met water, gewenst zijn. Deze speelvoorzieningen zouden een plaats kunnen krijgen in het waterrijke deel van uitbreidingsplan De Middelgeest.

Veel activiteiten van culturele verenigingen vinden plaats in dorpshuis 't Bynt. Een aantal sociale en culturele activiteiten zouden goed passen in een dorpscafé. In 't Bynt wordt regelmatig op zaterdagmiddag een dorpscafé georganiseerd. Het is gewenst dat de openingstijden van een dorpscafé worden verruimd, zodat sociale en culturele activiteiten kunnen plaatsvinden in dorpshuis 't Bynt.

De dorpen Boornbergum en Kortehebben willen de bestaande activiteiten en verenigingen met beschikbare voorzieningen behouden en waar mogelijk uitbreiden. In Boornbergum/ Kortehebben is behoefte aan begeleiding en ondersteuning door beroepskrachten bij jongerenactiviteiten. Door de sterke uitbreiding van het dorp is er ook behoefte aan een uitbreiding van deze voorzieningen. Vooral voor de integratie van de nieuwe inwoners en een gezamenlijk dorpsgevoel is het deelnemen aan gezamenlijke activiteiten van grote waarde.

Maatregelen

Maatregelen	Kosten
Het realiseren van speelvoorzieningen, gecombineerd met water.	PM
Het realiseren van een dorpscafé.	PM

3.5 Sportvoorzieningen

Huidige situatie

Sport en recreatie

Het college van B&W van Smallingerland wil komen tot een samenhangende aanpak, gericht op het verbeteren en realiseren van toeristisch recreatieve voorzieningen in Smallingerland, en op de continue promotie ervan. Op het gebied van sport ligt de prioriteit bij organiseren van optimaal gebruik van het beschikbare voorzieningenniveau. In 2009 wordt het beleidsplan Sport en Bewegen 2009-2012 aan de raad aangeboden. Daarna kan een begin worden gemaakt met het uitvoeringsprogramma. De beleidsthema's sportstimulering, verenigingsondersteuning, sport en onderwijs en sportruimte/ –accommodaties komen in dit programma terug. Daarnaast zal in 2009 een nadere positiebepaling plaatsvinden op het thema topsport en evenementen.

Sport, spel en beweging

De gemeente Smallingerland stimuleert jongeren om in hun vrije tijd deel te nemen aan sport-, spel- en bewegingsactiviteiten. De gemeente Smallingerland neemt onder meer deel aan de regeling Buurt, Onderwijs en Sport (BOS impuls). Sport wordt hiernaast een doel op zich, een middel om maatschappelijke doelen te bereiken. Ook zijn in de gemeente Smallingerland ruimschoots spel- en sportvoorzieningen beschikbaar. Naast de speelvelden voor kinderen van 4-12 jaar is er de laatste jaren extra aandacht geweest voor spel- en sportvoorzieningen voor tieners, jongeren en specifieke groepen. Er zijn op dorp- en wijkniveau bas-kets, doelen en pingpongtafels geplaatst. Bovenwijkse voorzieningen zijn de panna voetbal-kooien en het skatepark. Deze voorzieningen bieden tieners en jongeren naast sport en spel ook een eigen plek.

In Boornbergum en Kortehebben zijn de onderstaande sportverenigingen actief:

- IJsclub "Foarút" Boornbergum e.o.
- Jeugdvoetbal
- Kaartclub
- Koersbal
- Sportclub "Boornbergum '80"
- Tennis
- Volleybal
- Zaterdagvoetbal
- Zondagvoetbal

Gewenste situatie

In Boornbergum is bij basisschool By de Boarne een voetbal pannaveldje gerealiseerd, die openbaar toegankelijk is. De wens is om nog op een aantal locaties in het dorp extra pannaveldjes aan te leggen, bijvoorbeeld bij OBS De Finneblom en andere speelveldjes.

In Boornbergum is de behoefte om een multifunctioneel sportgebouw (nieuwe sporthal) aan te leggen. Deze wens vloeit voort uit het feit dat de bestaande sporthal in Boornbergum te klein en verouderd is en niet voldoet aan de richtlijnen om (volleybal)wedstrijden te spelen. Dit betekent dat bij wedstrijden moet worden uitgeweken naar de sporthal van Beetsterzwaag. Deze situatie wordt door veel inwoners als ongewenst ervaren. In overweging kan worden genomen om het multifunctioneel sportgebouw (nieuwe sporthal) te bouwen in de nabijheid van de sportvelden en tennisbaan bij SC Boornbergum '80. Op deze locatie kunnen sportactiviteiten worden geclusterd.

Maatregelen

Maatregelen	Kosten
Aanleggen extra voetbal pannaveldjes.	PM
Realiseren van een multifunctioneel sportgebouw (nieuwe sporthal).	PM

3.6 Onderwijs

Huidige situatie

In Boornbergum zijn twee basisscholen aanwezig, namelijk Openbare Basisschool de Finneblom en Protestants Christelijk Basisonderwijs By de Boarne. Muziekonderwijs is in beperkte mate aanwezig in Boornbergum. Kunstonderwijs is niet aanwezig in de dorpen Boornbergum en Kortehemmen. Aan PCBO By de Boarne en OBS de Finneblom is gevraagd om input te leveren voor deze dorpensvisie. Alleen OBS de Finneblom heeft informatie aangeleverd voor deze dorpensvisie.

De groepen leerlingen van OBS de Finneblom moeten met hun begeleider via de Skoalfinne of de Tymen de Boerwei naar de sporthal lopen. Het verkeer in deze straten, de geparkeerde auto's langs de weg en het ontbreken van een voetpad leiden vaak tot verkeersonveilige situaties.

Het personeel van OBS de Finneblom maakt momenteel gebruik van de parkeerhavens langs de Skoalfinne. Deze parkeerhavens worden ook gebruikt door de bewoners van deze straat. Het is ongewenst om bij de ingang van OBS de Finneblom aan 't Herntsje auto's te parkeren, omdat een veilige in- en uitgang van het schoolplein voor de leerlingen gewaarborgd moet zijn. Het parkeren van auto's bij 't Herntsje zal leiden tot onoverzichtelijkheid ter plaatse.

De kinderen van de Finneblom kunnen voor- en na schooltijd van alle kanten het grasveld rondom school betreden. Door het ontbreken van een deugdelijke afrastering kunnen de kinderen daarom tijdens sport en spel onverwacht de rijbaan oplopen.

Gewenste situatie

Het bestuur van de Vereniging van Dorpsbelangen streeft naar het aanleggen van een veilige voetgangersverbinding tussen OBS de Finneblom en de sporthal (en/of nieuw multifunctioneel sportgebouw).

Ter plaatse van OBS de Finneblom ligt, aan de zijde van de Jouke Jochumswei, veel openbaar groen. Deze groenstrook wordt niet door OBS de Finneblom gebruikt en heeft geen functie voor overige activiteiten in het dorp. Om de parkeerproblematiek in de Skoalfinne op te lossen en om een veilige in- en uitgang van het schoolplein te garanderen, wordt er voorgesteld om aan de zijde van de Jouke Jochumswei een aantal insteek parkeerplaatsen te realiseren voor het personeel en bezoekers van OBS de Finneblom.

Een herinrichting van het terrein rondom OBS de Finneblom is eveneens wenselijk. Het schoolterrein is een openbare ruimte en daarmee vrij te betreden. Hierbij moet aandacht zijn voor een functionele indeling, het uitbreiden van het aantal speeltoestellen en het aanbrengen van een gedegen afrastering tussen het schoolterrein en de openbare weg.

Maatregelen

Maatregelen	Kosten
Realiseren veilige voetgangerverbinding van scholen naar de gymzaal.	PM
Herinrichten openbare ruimte bij OBS de Finneblom met aandacht voor parkeren, uitbreiden speeltoestellen en aanleggen afrastering.	PM
Onderzoeken mogelijkheden voor (uitbreiding van) muziekonderwijs.	PM
Onderzoeken mogelijkheden voor kunstonderwijs.	PM

3.7 Zorg

Huidige situatie

Huisartsen en fysiotherapeuten werken sinds jaar en dag nauw samen in Boornbergum. Onlangs is de praktijkhuisvesting in 't Bynt volledig vernieuwd.

In Boornbergum is een zorgboerderij De Vonk aanwezig. Zorgboerderij De Vonk biedt jong dementerenden, mensen met een verstandelijk beperking, werklozen en arbeidsongeschikten dagbesteding en werk. Werk geeft ritme, biedt structuur en herstelt de eigenwaarde. Dagbesteding en werk is plezierig, omdat het afleidt van de dagelijkse beslommeringen. Daarnaast wordt men niet aangesproken op onmogelijkheden, maar op mogelijkheden. Verder biedt zorgboerderij De Vonk culturele activiteiten en educatie aan.

Talant wonen heeft een vestiging aan de Eabekamp. Hier wonen, onder begeleiding, verstandelijk gehandicapten.

Ook is in de afgelopen jaren woongemeenschap De Boarnstins gerealiseerd.

Ouderen worden in Boornbergum en Kortehebben verzorgd door mensen van de thuiszorg. In Boornbergum en Kortehebben ontbreekt echter een zusterpost.

Gewenste situatie

Het huidige niveau van zorg moet minimaal worden gehandhaafd. De huisartsen en fysiotherapeuten willen zorg blijven leveren in de dorpen Boornbergum en Kortehebben, zo dicht mogelijk bij de patiënt. De huisartsenzorg omvat spreekuren, huisbezoeken en het uitgeven van medicijnen. De fysiotherapeutenzorg omvat zowel behandelingen in de praktijk, als ook aan huis. Huisartsen en fysiotherapeuten voelen zich betrokken bij Boornbergum en Kortehebben en willen graag een goed contact houden met Dorpsbelang om zoveel mogelijk te kunnen inspelen op vragen en problemen in de zorg.

Zoals aangekondigd in paragraaf 3.1 wil Boornbergum een levensbestendig dorp zijn. De haalbaarheid voor het bouwen van een verzorgingshuis en het realiseren van een zusterpost moeten worden onderzocht. Een logische locatie voor het realiseren van een zusterpost lijkt de Boarnstins te zijn.

Maatregelen

Maatregelen	Kosten
Haalbaarheid onderzoeken van bouwen verzorgingshuis	PM
Haalbaarheid onderzoeken voor realiseren zusterpost	PM

3.8 Sociale cohesie

Onder sociale cohesie wordt verstaan in hoeverre, of anders tot op welk niveau, de dorpen als een eenheid kunnen worden beschouwd met betrekking tot het leefmilieu. Vrijwel alle sociale activiteiten hebben in het algemeen in zich, dat de cohesie voor de deelnemers aan die activiteiten wordt verhoogd. Dit kan echter tot gevolg hebben dat de niet deelnemers zich uitgesloten voelen of beschouwen, waardoor de cohesie weer wordt verminderd. De mate van sociale cohesie is dan ook complex en hangt samen met veel factoren.

De gemeente Smallingerland omschrijft sociale cohesie in de WMO als volgt:

'het bevorderen van de sociale samenhang in en de leefbaarheid van wijken, buurten en dorpen'.

Omdat dit beleidsterrein ruim en breed is geformuleerd, heeft de gemeente een grote vrijheid om hier lokaal invulling aan te geven en prioriteiten te stellen. De gemeente Smallingerland definieert de begrippen 'sociale samenhang' en 'leefbaarheid' als volgt.

Sociale samenhang is de betrokkenheid bij elkaar en de plek waar men woont, de bereidheid een actieve rol te spelen in de buurt, wijk en het dorp en elkaar te informeren en te helpen. Het gaat hierbij dus om de elementen 'erbij horen' (je ergens thuis voelen), 'actief meedoen' en 'meebeslissen'.

Leefbaarheid hangt nauw samen met sociale samenhang. Het kan worden gedefinieerd als het wonen in een prettige omgeving die schoon heel en veilig is, met de mogelijkheid om thuis of in de buurt gebruik te maken van eenvoudige zorg-, welzijns- en gemaksdiensten. Leefbaarheid is dus opgebouwd uit de elementen 'fysieke kwaliteit', 'sociale kwaliteit' en 'veiligheid van de woonomgeving'. De fysieke leefbaarheid wordt vaak beoordeeld op basis van de tevredenheid van inwoners over de kwaliteit van de woning, de woonomgeving (schoon en veel groen) en van de voorzieningen (toegankelijk en aantrekkelijk voor verblijf en ontmoeting) in de buurt. Bij de sociale leefbaarheid wordt vaak gekeken naar de perceptie van buurtproblemen en overlast en naar gevoelens van verantwoordelijkheid voor, binding met, en vertrouwen in de woonomgeving. Bij veiligheid kan een onderscheid worden gemaakt tussen objectieve veiligheid, waarbij het gaat om criminaliteitspreventie en –bestrijding en subjectieve veiligheid, waarbij het gaat om de beleving van de burgers van hun veiligheid, hun gevoel van veiligheid. Bij het versterken van de sociale samenhang en de leefbaarheid in wijken en buurten, ligt de nadruk op de subjectieve veiligheid: hoe veilig ervaren de bewoners hun buurten, wijken en dorpen?

Uit het bovenstaande volgt dat het bevorderen van sociale samenhang en leefbaarheid raakt aan andere sectoren, zoals wonen, ruimtelijke ordening, veiligheid en economie.

Huidige situatie vanuit de gemeente

De gemeente heeft de afgelopen jaren inzet gepleegd op de volgende gebieden:

- Buurt en wijkgericht werken: er is een gebiedsindeling gemaakt waarbinnen verschillende professionele partijen, zoals woningcorporaties, politie en MOS, korte lijnen kennen en structureel samenwerken. Daarnaast zijn er per gebied wisselende andere partners actief, zoals afvaardigingen van bewoners in wijkraden en verenigingen van dorpsbelangen en individuele inwoners;

- Het stimuleren van bewonersinitiatieven: op basis van de hiervoor genoemde nota zijn tevens wijkbudgetten ingesteld. Elke wijk kan een jaarlijkse bijdrage van maximaal € 2,50 per inwoner ontvangen voor het uitvoeren van bewonersinitiatieven die gericht zijn op het bevorderen van de leefbaarheid en sociale samenhang in de wijk. Wijkbewoners maken in toenemende mate gebruik van de wijkbudgetten, zodat deze jaarlijks vrijwel volledig worden benut;
- Accommodaties: accommodaties voor ontmoeting en activiteiten in buurt, wijk of dorp zijn in de gemeente ruim voorhanden. De MOS beheert vooral de accommodaties in Drachten, lokale stichtingen vervullen deze functie in de dorpen;
- Extra inzet van opbouwwerk: alle inwoners kunnen een beroep doen op opbouwwerkers van de MOS;
- Het verbeteren van de veiligheid: de gemeente heeft in het kader van het integraal veiligheidsbeleid diverse bijeenkomsten over wijkveiligheid georganiseerd. Op basis hiervan zijn zowel voor wijken en dorpen individuele wijkveiligheidsplannen geschreven. In deze plannen wordt vooral aandacht besteed aan de aanpak van overlast, verloedering en onveilige plekken in de openbare ruimte en aan verkeersoverlast;
- Stimulering van sport, spel en beweging in de wijk.

Aandachtspunten vanuit de gemeente

- Eenzaamheid: tijdens de WMO dagen is naar voren gekomen dat veel mensen geen of weinig contact hebben met familie, burens of vrienden. Vaak wordt dit veroorzaakt doordat mensen niet naar buiten kunnen of durven. Dit kan bijvoorbeeld gelden voor mensen met een verstandelijke, lichamelijke of psychische beperking, maar ook voor ouderen, alleenstaanden, homoseksuelen, allochtonen of voor mensen met weinig financiële middelen;
- Beperkte buurtcontacten: buurtbewoners kennen elkaar vaak niet of onvoldoende en zijn hierdoor soms maar beperkt betrokken bij elkaar en bij de plek waar zij wonen. Voor een leefbare buurt is het echter van groot belang dat mensen elkaar kennen en elkaar kunnen helpen als dat nodig is;
- Onvoldoende (deelname aan) buurtactiviteiten: lang niet alle inwoners weten welke activiteiten in hun buurt worden georganiseerd. Ook worden de beschikbare buurtaccommodaties onvoldoende benut voor het organiseren van buurtactiviteiten;
- Overleg met wijk- en dorpsbewoners: tijdens de WMO dagen hebben inwoners aangegeven dat zij vaak te laat weten welke plannen er zijn voor hun wijk of dorp. Dit leidt tot onnodige conflicten tussen burgers en de gemeente. Bewoners willen graag echte invloed op het beleid van de gemeente. Hiervoor is het nodig dat zij vanaf het begin mee kunnen praten en denken over plannen die er zijn voor hun wijk of dorp. Ook vinden bewoners dat de gemeente hen vaker zou moeten uitnodigen en uitdagen om ideeën aan te dragen voor hun eigen woonomgeving. Wijken en dorpen zijn immers vooral levensvatbaar door de inzet van de bewoners;
- Burenruzies en overlast: in buurten, wijken of dorpen waar mensen zich minder veilig voelen, zijn mensen minder bereid om zich actief in te zetten voor hun woonomgeving en om elkaar te helpen. Om de subjectieve veiligheid te verbeteren, moeten duidelijke grenzen worden gesteld aan afwijkend gedrag;
- Kwetsbare buurten: sommige buurten scoren slechter dan gemiddeld op meerdere elementen van leefbaarheid en sociale samenhang;
- Gemêleerde wijken en dorpen: door inwoners aangegeven dat dorpen en wijken een mix moeten zijn en blijven van jong en oud, van mensen met en mensen zonder beperkingen. Deze gemêleerde samenstelling is van belang voor het behoud en de bevordering van de leefbaarheid en sociale samenhang in deze gebieden.

Het beleid van de gemeente Smallingerland is er op gericht om de sociale cohesie in wijken, buurten en dorpen, verder te verbeteren en te versterken. Daarbij wordt zoveel mogelijk aangesloten bij initiatieven van de inwoners, of worden inwoners gemobiliseerd en geactiveerd om dergelijke initiatieven te nemen. Daarnaast zal de gemeente zich blijven richten op kwetsbare buurten, wijken en dorpen en worden oplossingen voor leefbaarheid nagestreefd, die niet voor specifieke doelgroepen maar voor iedereen bruikbaar zijn. Daarbij werkt de gemeente vanuit haar regierol op dit punt nauw samen met de professionele en vrijwillige partners die in deze gebieden werkzaam zijn.

Huidige situatie voor Boornbergum en Kortehebben.

In de wijkatlas Smallingerland 2009 vallen de dorpen Boornbergum en Kortehebben onder wijk 22: Buitengebied West. Het buitengebied West omvat De Wilgen, Smalle Ee, Sanding, Boornbergum, De Veenhoop, Goëngahuizen en Kortehebben. Tot de wijk wordt ook gerekend het buitengebied rond Het Zuid en bedrijventerrein De Haven.

Sinds 2002 is in Boornbergum 18% van de woningen nieuwbouw. Het overgrote deel van de woningen is in eigendom van de bewoner. Er zijn weinig huishoudens met een bijstandsuitkering en weinig niet-werkende werkzoekenden. De meeste rapportcijfers voor de fysieke en vooral de sociale woonomgeving zijn in de wijk Buitengebied West wat hoger dan gemiddeld. Dat geldt zeker ook voor de schaalscores algemene evaluatie (hoe prettig is het om in deze buurt te wonen?) en sociale cohesie. De cijfers voor de kwaliteit van de woonomgeving en het onderhoud van de bestrating zijn sinds 2006 ook gestegen, vooral in Boornbergum. De rapportcijfers voor vervuiling en ongewenste activiteiten zijn in alle kernen aanzienlijk gunstiger dan in de totale gemeente. Relatief veel bewoners van de wijk Buitengebied West zijn gehecht aan hun buurt (88%). Ook voelen veel bewoners zich medeverantwoordelijk voor de leefbaarheid in de buurt. Het aantal bewoners dat afgelopen jaar actief was in de eigen buurt is hoger dan gemiddeld (28%), maar wel gedaald sinds 2006. Vooral hondenpoep en sociale problemen zijn voor de bewoners veel minder belangrijk dan voor mensen uit andere wijken. Bij de politie worden, in ieder geval gemeten per 100 woningen, veel verkeersongevallen geregistreerd. Over botsende leefstijlen, jeugdoverlast en vandalisme is het aantal incidenten per 100 woningen lager dan in de totale gemeente Smallingerland. Relatief veel bewoners vinden dat hun buurt afgelopen jaar vooruit is gegaan. Dat geldt vooral voor Boornbergum (33%). Weinig bewoners van het Buitengebied West zeggen onveilige plekken te kennen in hun eigen buurt: 18%. Wel kent 58% onveilige verkeerssituaties. Dat zijn er net zoveel als in de hele gemeente. De rapportcijfers van bewoners voor veiligheid (vooral 's avonds) en criminaliteit zijn gunstiger dan gemiddeld. In het gehele Buitengebied West samen liggen de meeste cijfers voor voorzieningen rond de gemiddelden van de gemeente. Het cijfer voor openbaar vervoer is lager dan in de hele gemeente. Verschillende rapportcijfers zijn flink gestegen sinds 2006. Aanzienlijk hoger is het cijfer voor winkels voor de dagelijkse boodschappen, dat steeg van 3,3 naar 7,1. Het rapportcijfer voor speelgelegenheden ging omhoog van 5,9 naar 6,7 en dat voor voorzieningen voor jongeren van 5,2 naar 6,0. Deze cijfers stegen vooral in Boornbergum. Ook bij ouderenvoorzieningen, gezondheids- en welzijnsvoorzieningen en openbaar vervoer steeg de tevredenheid. In de grootste kern, Boornbergum, zijn de meeste cijfers natuurlijk het hoogst. Het cijfer voor parkeergelegenheid is echter in Boornbergum het laagst (5,8)

In het algemeen kan worden gezegd dat de sociale cohesie in de dorpen goed is. De samenhang tussen de dorpen onderling is beperkt. Een deel van de inwoners van Kortehebben richt zich meer op Beetsterzwaag dan op Boornbergum. De buurtverenigingen vormen een belangrijke basis voor de totale cohesie. De kerken, het dorpshuis 't Bynt, de verenigingen en het 3 jaarlijkse dorpsfeest vormen cohesie verhogende factoren, naast de al goede fysieke factoren. De onderlinge fysieke afstand en de uitbreiding van Boornbergum vormen bedreigingen voor de cohesie.

Gewenste situatie

Van belang is stabilisatie en bij voorkeur verdere optimalisatie van de huidige sociale cohesie. De belangrijkste risicofactor is de uitbreiding van Boornbergum met de daarmee samenhangende import van nieuwe, niet of minder geïntegreerde, dorpsbewoners. Het is van belang dat deze groep(en) een onderdeel van de dorpen worden.

Maatregelen

Maatregelen	Kosten
Initiëren en ondersteunen van cohesie bevorderende acties, zoals het nieuw op (laten) richten van verenigingen in het algemeen (bijvoorbeeld een Jeu de Boule vereniging) en buurtverenigingen in het bijzonder.	PM
Actief initiëren en continueren van cohesie verhogende maatregelen, zoals het creëren/ continueren van overleg organen tussen de diverse organisaties zoals de buurtverenigingen; het bestuur van 't Bynt met de jeugdsoos, structureel overleg met de gemeente.	PM
Actief beleid ten aanzien van de werving van leden aan de vereniging voor Dorpsbelangen Boornbergum – Korteheemmen.	PM
Goede afspiegeling van de bewoners in het bestuur van de vereniging voor Dorpsbelangen Boornbergum – Korteheemmen.	PM

3.9 Recreatie en toerisme

Huidige situatie

De dorpen Boornbergum en Korteheemmen zijn gepositioneerd tussen enerzijds de bossen van Beetsterzwaag en anderzijds het water rondom De Veenhoop, Smalle Ee en Drachten. Rondom Boornbergum zijn diverse (recreatieve) fiets- en wandelpaden aanwezig om naar de omliggende dorpen te komen. Bovendien zijn ook kleine 'ommetjes' in het dorp mogelijk.

De gemeente Smallerland onderzoekt momenteel de mogelijkheden voor het aanleggen van een meer tussen Oudega en De Veenhoop. Met de aanleg van dit meer worden onder andere doelstellingen op het gebied waterberging, recreatie en natuur gerealiseerd.

Gewenste situatie

Boornbergum en Korteheemmen liggen tussen de bossen en het water. Dit zijn kernkwaliteiten in de omgeving waarvan (de middenstand van) Boornbergum en Korteheemmen optimaal kan profiteren. Grootschalige faciliteiten voor verblijf (overnachtingen) ontbreken echter in Boornbergum en Korteheemmen. Aan de Middelgeast is het eerste initiatief genomen om de verblijfsrecreatie in Boornbergum te bevorderen. Er kan een overnachting worden geboekt bij Bed & Breakfast 'het Slaapmutsje'. Om de positie van de verblijfsrecreatie van Boornbergum en Korteheemmen verder te versterken en te ontwikkelen, zijn initiatieven om bijvoorbeeld campingplaatsen en trekkershutten te realiseren gewenst. Het bestuur van de Vereniging van Dorpsbelangen Boornbergum – Korteheemmen zal dergelijke initiatieven ondersteunen.

In paragraaf 3.11 wordt ingegaan op de wandel- en fietsroute langs monumenten en landschappelijke elementen in combinatie met informatieborden. Ook deze maatregelen kunnen bijdragen aan een sterkere positie ten aanzien van Boornbergum en Korteheemmen op het gebied van recreatie en toerisme.

Om Boornbergum en Korteheemmen recreatief te laten profiteren van de eventuele aanleg van het meer tussen Oudega en De Veenhoop zou de financiële en technische haalbaarheid voor het openen van de 'Boarnburgumerfeart' onderzocht kunnen worden voor kleinschalige waterrecreatie. Dit onderzoek moet ondermeer de effecten op de landbouw, waterhuishouding, landschap en natuur inzichtelijk maken.

Maatregelen

Maatregelen	Kosten
Ondersteunen initiatieven op het gebied van verblijfsrecreatie.	PM
Start haalbaarheidsstudie naar openen Boarnburgumerfeart voor kleinschalige waterrecreatie.	PM

3.10 Natuur en landschap

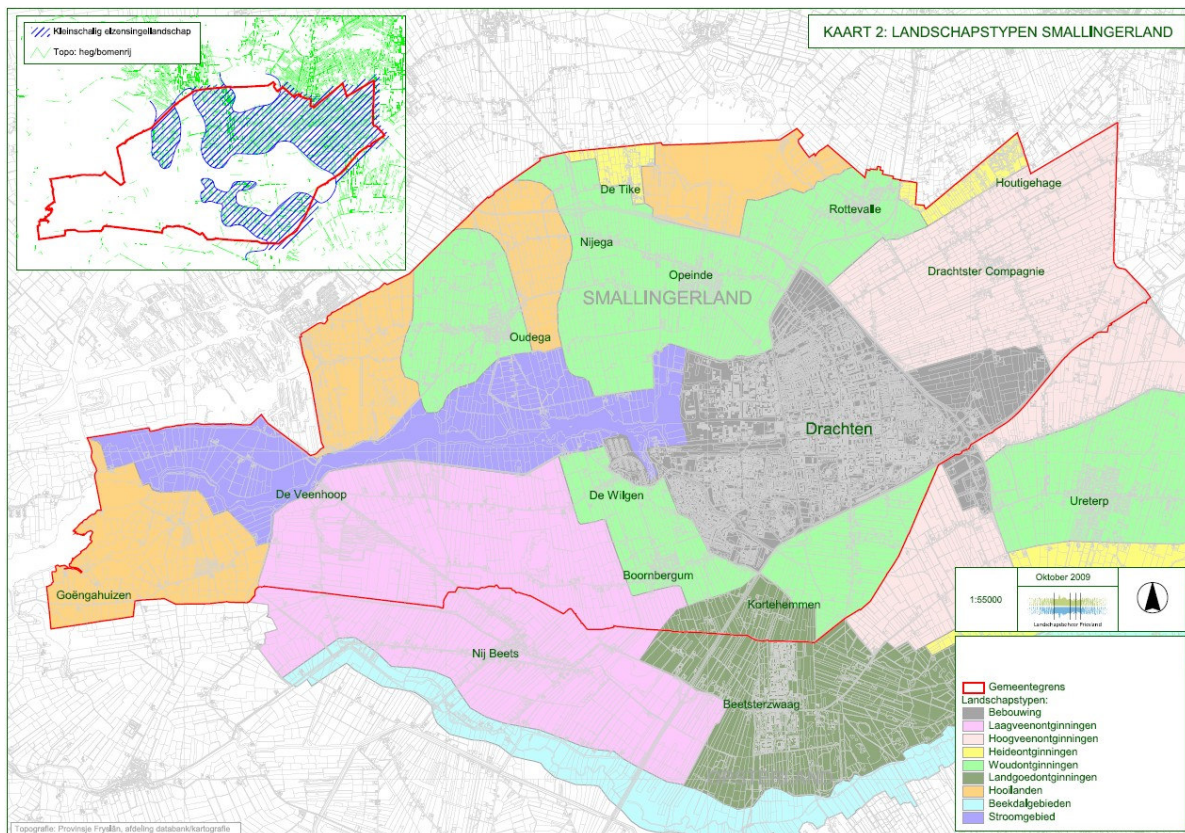
Huidige situatie

Boornbergum ligt in een woudontginningenlandschap. De woudontginningen worden gekenmerkt door een concentratie van dichte lintbebouwing langs rechtlijnige wegen, die de zandrug volgen. Wegen worden begeleid door laanbeplanting. Opstreckende verkaveling staat haaks op de linten. Het is een gebied met een kleinschalig karakter met opgaande beplanting van houtwallen en elzensingels. Deze lopen meestal met de kavelrichting mee. De houtsingels zijn in de loop der tijd aangetast. Oorzaken zijn vooral het wegvallen van economisch nut van de houtsingels en de schaalvergroting in de landbouw, waardoor singels verdwenen.

Korteheemmen ligt in een landschap, dat is ontstaan door landgoedontginningen. Dit is een besloten landschap met afwisselend grote boscomplexen, hakhoutpercelen en open kamers. Deze open kamers zijn veelal in landbouwkundig gebruik. De combinatie met een dicht patroon van houtwallen en laanbeplantingen langs wegen maakt het landgoederenlandschap tot een bosrijk gebied. Bebouwing variërend van statige huizen, tot boerderijen en voormalige arbeiderswoningen liggen verspreid en soms verscholen in het gebied. De gronden zijn in gebruik als grasland of voor de bosbouw. Kleinschalig reliëf op de overgangen van bossen naar graslanden. Het gebied wordt doorsneden door de snelweg A7.

Zowel Boornbergum als Korteheemmen hebben als kernkwaliteit, dat ze in een kleinschalig en besloten gebied liggen. Deze landschappelijke kernkwaliteit is voor het dorp Boornbergum matig herkenbaar. Om een objectief oordeel te kunnen geven over de herkenbaarheid van het landschap, zou het landschap van de dorpen Boornbergum en Korteheemmen uitgebrei-

der en volgens een vaste methode geïnventariseerd en beoordeeld moeten worden. Boornbergum en Kortehebben liggen niet in een nationaal landschap. Een Nationaal Landschap is een gebied in Nederland, waarvan is aangegeven dat er zich een unieke combinatie van agrarisch gebied, natuur en cultuurhistorie bevindt.

Gewenste situatie

Gecombineerd met het agrarisch grondgebruik wordt gestreefd naar een samenhangend netwerk van goed onderhouden houtwallen en vitale elzensingels. Dit coulisselandschap is landschappelijk bijzonder waardevol. Er wordt gestreefd naar het herstellen van bestaande singels door het bijwerken van achterstallig onderhoud en het bijplanten in bestaande elzensingels. Daarnaast dienen zoveel mogelijk de kansen te worden benut waar mogelijkheden zijn om nieuwe singels aan te leggen. Dit gebeurt op basis van vrijwilligheid. Laan- en wegbeplantingen vormen belangrijke beplantingen voor het raamwerk van deze structuur van de woudontginningen. De laanbeplantingen dienen te worden versterkt. Groene erven zijn een wezenlijk onderdeel van de woudontginningen. Elzensingels lopen dikwijls door tot op het erf. Erfbeplanting in stroken vormt een eenvoudig middel om deze opstrekken te benadrukken. Afhankelijk van de waterhuishoudkundige situatie, bijvoorbeeld eik, berk op de drogere delen en els, es op de nattere delen toepassen. Ook horen hoogstamfruitbomen en solitaire bomen als linde, es, kastanje en beuk op het erf thuis.

De gemeente Smallingerland is sinds 2008 aangesloten bij het Steunpunt Landschap Zuidoost Fryslân. Dit Steunpunt is een samenwerkingsverband van Landschapsbeheer Friesland, de provincie Fryslân en de vijf gemeenten: Heerenveen, Opsterland, Ooststellingwerf, Weststellingwerf en Smallingerland. Eén van de concrete doelstellingen van het Steunpunt Landschap is om

- Het in samenwerking met particuliere grondeigenaren herstellen en aanleggen van beplantingen op erven en elementen in het landschap zoals houtwallen, singels, bosjes, lanen en poelen.

Het Steunpunt Landschap heeft een notitie opgesteld waarin de speerpunten ten aanzien van het landschap in Smallingerland staan verwoord. Binnen het Steunpunt Landschap is de kennis en ervaring aanwezig voor het ontwikkelen, gefinancierd krijgen en uitvoeren van projecten voor het versterken van landschap en de aanpak 'Doarpen yn 't Grien'. In deze projecten staat de samenwerking met particuliere grondeigenaren en de inwoners van de dorpen centraal.

Ondanks dat er ook in Boornbergum en Kortehemmen opgaven liggen, richt de inzet van het Steunpunt Landschap zich in eerste instantie op gebieden binnen het Nationaal Landschap de Noardlike Fryske Wâlden. Wordt dit een succes dan kunnen mogelijk ook in andere delen van de gemeente Smallingerland projecten voor dorpen en landschap worden opgezet. In Boornbergum zouden we ook graag zien dat een dergelijke aanpak voor het landschap in het dorp en buitengebied wordt opgezet. Naast het herstellen van landschapselementen in het buitengebied kunnen ook binnen de bebouwde kom van Boornbergum en Kortehemmen beeldbepalende bomen worden geïnventariseerd, met als doel om deze bomen te behouden. In Kortehemmen zijn de kernkwaliteiten van het landschap goed herkenbaar.

In de Himsterfinnen is vroeger een haventje geweest. Deze plaats zou beter in het landschap geaccentueerd kunnen worden en wellicht zou het haventje zelfs in ere hersteld kunnen worden. Uiteraard moet hierbij aandacht zijn voor de landbouw en omwonenden.

Maatregelen

Maatregelen	Kosten
Verkennen mogelijkheden om van Boornbergum 'groen dorp' te maken.	PM
Verkennen mogelijkheden om het haventje in Himsterfinnen in landschap te accentueren of zelfs in ere te herstellen.	PM

3.11 Cultuurhistorie, archeologie en monumenten

Huidige situatie

Oude paden – nieuwe wegen

Fryslân is rijk aan cultuurhistorisch erfgoed. De provincie Fryslân heeft waardevolle oorspronkelijke landschappen, beschermde dorpsgezichten en prachtige monumenten, verbonden door een fijnmazig netwerk van oude paden en wegen. Oude paden zijn belangrijke cultuurhistorische elementen. Ze geven structuur aan het landschap, maken het toegankelijk en ze duiden het vroegere gebruik. Ze verklaren de ligging van oude gebouwen en herinneren aan sociale verhoudingen. Ze vormen een schatkaart naar het verleden. Het project Oude Paden – Nieuwe wegen (OPNW) legt het netwerk van oude paden vast op de cultuurhistorische kaart van de provincie. Rondom Boornbergum en Kortehemmen zijn deze oude paden ook geïnventariseerd. Er wordt gestreefd om deze oude paden opnieuw toegankelijk te maken voor wandelaars.

Rijksmonumenten

Monumenten zijn gebouwen en terreinen, die meer dan 50 jaar geleden zijn gebouwd of aangelegd en die van algemeen belang zijn wegens hun schoonheid, hun betekenis voor de wetenschap of hun cultuurhistorische waarde. Monumenten worden onderscheiden in rijks- en gemeentelijke monumenten. Bij rijksmonumenten gaat het om gebouwen en terreinen, die voor Nederland als geheel belangrijk zijn. Bij gemeentelijke monumenten gaat het om gebouwen en terreinen die voor de gemeente belangrijk zijn. Smallingerland telt 27 objecten die als 'oude' rijksmonumenten worden aangeduid. In oorsprong zijn deze bouwwerken vóór

het jaar 1850 gerealiseerd. Daarnaast zijn er binnen onze gemeente nog 20 bouwwerken die dateren uit de periode 1850 – 1940. Deze worden als 'jonge' rijksmonumenten aangeduid. In Boornbergum en Kortehebben zijn de volgende rijksmonumenten aanwezig:

- Kerk Boornbergum

De dramatische instorting van de toren, bij de 12e eeuwse voorganger van deze kerk, had ingrijpende gevolgen. Een geluk bij een ongeluk was dat de oude tufstenen duur verkocht konden worden. Uit die opbrengsten werd deze kerk gefinancierd. Binnen een jaar na de rampnacht konden de inwoners weer ter kerke gaan! De klok uit hetzelfde jaar – 1734 – heeft de tweede wereldoorlog niet overleefd. Maar ook nu toonde Boornbergum zich slagvaardig: dankzij een breed gedragen actie luidde er in 1948 weer een klok. De windwijzer achter op de kerk draagt de jaartallen 1734 en 1980. In het laatst genoemde jaar kreeg de kerk een grondige opknappbeurt: het interieur kreeg zijn oorspronkelijke kleuren terug, het gangpad werd betegeld en de gevonden oude grafzerken werden deels in de vloer van het koor gelegd.

- Kerk Kortehebben

Dit prachtige kerkje straalt uit wat misschien wel de essentie van religie is: geborgenheid bieden. Zo staat het er al eeuwenlang, zonder toren en ander uiterlijk vertoon. Het bouwjaar is niet bekend, maar vanwege de gotische bouwstijl moet dit rond 1300 liggen. In het metselwerk worden de spitse ramen fraai afgewisseld door gelede spaarvelden. Nadat in 1580 de Staten van Fryslân overgingen naar de 'nije leere', fuseerden de voormalige roomse parochies Kortehebben, Boornbergum, Noorder- en Zuider-Drachten tot één streekgemeente. In 1620 was er ruimte voor een opknappbeurt: het stoffige rieten dak werd vervangen door een felbegeerd pannendak; binnen kwam een preekstoel, passend bij de reformatie die im-

mers de bijbel onder het volk bracht. Zowel de muurankers op de oostkant als de plaquette met het engeltje in de zuidmuur herinneren aan deze renovatie.

- Boerderij Kortehebben

Net als van de andere twee monumenten in Kortehebben kennen we van deze boerderij niet het bouwjaar: 19e eeuw. Het laat onverlet dat het een prachtig pand is, waarvan niet alleen de buitenkant, maar ook het interieur bijzonder gaaf gebleven is. De indeling van het voorhuis van de kop-rompboerderij is vanaf de bouwtijd onveranderd: een woonkamer met twee bedsteden, kast en provisiekelder. De vensters in de in gele baksteen opgetrokken gevels zijn merendeels zesruits. Het deel van de schuur dat een woonfunctie heeft is met pan-nen gedekt, het bedrijfsgedeelte met riet.

- Boerderijtje Kortehebben

Weggekropen tussen de bomen, zo ligt dit boerderijtje hier al heel wat jaren. Dat doen in ieder geval het enigszins golvende rieten dak en de kleine ruitjes vermoeden. Aan de oostkant zit zelfs een raam met twintig kleine ruitjes. In de loop der tijd is er heel wat aan de muren gesleuteld: scheuren zijn gedicht, verspringingen, onregelmatigheden en stukken rollaag zijn her en der zichtbaar. In de top van de achtergevel zit een toegangsdeur naar de zolder, waarschijnlijk ergens in de 19e eeuw aangebracht om hooi en stro naar binnen te brengen. Boven het deurtje laten muurankers het jaartal 1798 zien. Deze ankers zijn in een oude schuur gevonden en als herinnering in de gevel geplaatst.

Gemeentelijke monumenten

Naast de rijksmonumenten telt Smallingerland 60 gemeentelijke monumenten. Monumenten die ook bescherming verdienen en evenals de rijksmonumenten cultuurhistorische waarde hebben. Er is gekozen voor een inventarisatie van panden, gebouwd vóór 1940, die nog in een redelijke staat verkeren en waarvan het oorspronkelijke karakter op een verantwoorde wijze bewaard is gebleven.

- Bedrijfsmonument

De architectuur van dit woonhuis met bedrijfsgedeelte is kenmerkend voor de jaren '30 van de vorige eeuw. Het ontwerp kwam van Bosma's Architectenbureau, dat ook in Drachten karakteristieke gebouwen heeft ontworpen. Opvallend zijn daarbij de verspringende geveldelen en ver overkragende dakdelen. Het bouwwerk is bijzonder gaaf en een beeldbepalend onderdeel van de straat. Leuke details zijn de glas-in-loodramen boven de kamervensters en naast de voordeur. In de tijd van de bouw (1930) hadden de agrariërs in de provincie de C.A.F. opgericht: de 'Coöperatieve Aan- en verkoopvereniging Friesland'. Door samen te werken probeerden de landbouwers een goede prijs te verkrijgen voor hun producten en een scherpe inkoopsprijs te bereiken bij de aankoop van grondstoffen zoals kunstmest en veevoeders. Tot in de jaren tachtig heeft dit pand als CAF-filiaal in Boornbergum dienst gedaan.

- Landarbeidershuisje

Dit landarbeidershuisje of "Waldhûske" is één van de weinige nog in vrijwel authentieke staat bewaard gebleven landarbeidershuisjes (of keuterijtjes) van het type dat zo kenmerkend is voor de regio de Friese Wouden. Het huisje werd in 1895/1896 gebouwd voor een medewerker van een boer. De bouwsom van deze type woningen werd zo laag mogelijk gehouden en daarom met eenvoudig materiaal uitgevoerd. Het is gebouwd in een karakteristieke Ambachtelijk - traditionele bouwtrant. Het met de voorgevel op de weg en het noorden gerichte huisje is een van de oudste nog bestaande panden in het dorp. Enkele kenmerken van dit wâld-

hûske zijn de gegolfde Friese pannen op het dak en de muren opgetrokken uit gele steentjes (âlde gieltsjes).

Gewenste situatie

Er wordt gestreefd om oude cultuurhistorische elementen in de dorpen Boornbergum en Kortehebben in stand te houden, waaronder oude, bestaande wandelpaden. Het eventueel in ere herstellen van oude wandelpaden (project oude paden – nieuwe wegen) moet gebeuren op basis van vrijwilligheid. Schaalvergroting in de landbouw heeft er onder meer toe geleid dat oude paden zijn opgeruimd. Om wandelpaden in ere te herstellen, wordt dikwijls de landbouwkundige structuur aangetast. Het in ere herstellen van oude paden zal dan ook moeten gebeuren op basis van vrijwilligheid. Het bestuur van de Vereniging van Dorpsbelangen zal particuliere initiatieven hierin ondersteunen, maar zal zich niet actief inzetten voor het in ere herstellen van oude (verdwenen) paden.

Gestreefd wordt om het aantal monumenten in Boornbergum en Kortehebben te behouden en zo mogelijk het aantal monumenten verder uit te breiden. De monumenten rondom Boornbergum en Kortehebben moeten beleefbaar en herkenbaar zijn. Het bestuur van de Vereniging van Boornbergum – Kortehebben wil zich inzetten om een fiets- en wandelroute te creëren langs de rijksmonumenten en gemeentelijke monumenten in de dorpen Boornbergum en Kortehebben. De herkenbaarheid van de monumenten kan worden vergroot door informatieborden te maken, waarop de ontstaansgeschiedenis van het monument staan weergegeven. Naast monumenten kunnen bijvoorbeeld ook landschappelijke elementen (bv. monumentale bomen) onderdeel uitmaken van de route.

Maatregelen

Maatregelen	Kosten
Het verkennen van de mogelijkheden om de beleefbaarheid en herkenbaarheid van monumenten en landschappelijke elementen te vergroten door middel van de aanleg van een fiets- en wandelroute met informatieborden bij monumenten en landschappelijke elementen.	PM

4. Maatregelen en prioriteiten

In deze dorpenvisie zijn verschillende maatregelen genoemd, waaraan het bestuur van de Vereniging van Dorpsbelangen Boornbergum – Kortehebben zal werken om ze gerealiseerd te krijgen. In dit hoofdstuk staat nogmaals per onderwerp alle maatregelen weergegeven, inclusief de prioriteren. In dit visiedocument is onderscheid gemaakt in drie soorten prioriteiten:

- 1) Maatregelen, die binnen nu en twee jaar uitgevoerd moeten zijn;
- 2) Maatregelen, die binnen nu en vijf jaar uitgevoerd moeten zijn;
- 3) Maatregelen, die binnen nu en vijftien jaar uitgevoerd moeten zijn.

Maatregelen woningbouw	Prioriteit
Bij de gemeente Smallerland en woningbouwcorporaties aandringen op een goede balans tussen sociale woningbouw, vrijstaande woningen, bejaardenwoningen en zorgwoningen bij uitbreidingsplan De Middelgeest. Het uitgangspunt is dat huur- en koopwoningen betaalbaar moeten zijn.	3
Geen (nieuwe) grootschalige woningbouwlocaties in Kortehebben. De pittoreske vormen in de landschappelijke en natuurlijke omgeving tegen de bosrand van Beetsterzwaag mogen niet worden aangetast.	3
Tijdens de uitvoering van uitbreidingsplan De Middelgeest mogen ondernemers in Boornbergum en Kortehebben zo weinig mogelijk overlast hebben van de werkzaamheden.	3
Onderzoeken van de mogelijkheden om locaties voor wonen en werken te ontwikkelen.	1

Maatregelen verkeer en vervoer	Prioriteit
Aanbrengen van een verharding op wandelpad tussen de Sânbuorren en Himsterhout.	2
Creëren van voldoende parkeerruimte rondom dorpshuis 't Bynt.	2

Maatregelen voor voorzieningen ouderen en jongeren	Prioriteit
Het realiseren van speelvoorzieningen, gecombineerd met water.	2
Het realiseren van een dorpscafé.	1

Maatregelen sport	Prioriteit
Aanleggen extra voetbal pannaveldjes.	2
Realiseren van een multifunctioneel sportgebouw.	3

Maatregelen onderwijs	Prioriteit
Realiseren veilige voetgangerverbinding van scholen naar de gymzaal.	2
Herinrichten openbare ruimte bij OBS de Finneblom met aandacht voor parkeren, uitbreiden speeltoestellen en aanleggen afrastering.	2
Onderzoeken mogelijkheden voor (uitbreiding van) muziekonderwijs.	2
Onderzoeken mogelijkheden voor kunstonderwijs.	2

Maatregelen zorg	Prioriteit
Haalbaarheid onderzoeken van bouwen verzorgingshuis.	2
Haalbaarheid onderzoeken voor realiseren zusterpost.	2

Maatregelen	Prioriteit
Initiëren en ondersteunen van cohesie bevorderende acties, zoals het nieuw op (laten) richten van verenigingen in het algemeen (bijvoorbeeld een Jeu de Boule vereniging) en buurtverenigingen in het bijzonder.	3
Actief initiëren en continueren van cohesie verhogende maatregelen, zoals het creëren/ continueren van overleg organen tussen de diverse organisaties zoals de buurtverenigingen; het bestuur van 't Bynt met de jeugdsoos, structureel overleg met de gemeente.	3
Actief beleid ten aanzien van de werving van leden aan de vereniging voor Dorpsbelangen Boornbergum Kortehemmen.	3
Goede afspiegeling van de bewoners in het bestuur van de vereniging voor Dorpsbelangen Boornbergum - Kortehemmen.	3

Maatregelen recreatie en toerisme	Prioriteit
Ondersteunen initiatieven op het gebied van verblijfsrecreatie.	3
Start haalbaarheidsstudie naar openen Boarnburgumerfeart voor kleinschalige waterrecreatie.	2

Maatregelen natuur en landschap	Prioriteit
Verkennen mogelijkheden om van Boornbergum 'groen dorp' te maken.	2
Verkennen mogelijkheden om het haventje in Himsterfinnen in landschap te accentueren of zelfs in ere te herstellen.	3

Maatregelen cultuurhistorie, archeologie en monumenten	Prioriteit
Het verkennen van de mogelijkheden om de beleefbaarheid en herkenbaarheid van monumenten en landschappelijke elementen te vergroten door middel van de aanleg van een fiets- en wandelroute met informatieborden bij monumenten en landschappelijke elementen.	2

5. Conclusies

Het bestuur van de Vereniging van Dorpsbelangen Boornbergum – Kortehebben zal zich de komende jaren inspannen om de maatregelen te realiseren, die in hoofdstuk 4 staan benoemd. Het bestuur is zich bewust dat het voor het realiseren van de maatregelen in veel gevallen afhankelijk is van de gemeente Smallingerland en particuliere initiatieven. Het bestuur van de Vereniging van Dorpsbelangen Boornbergum – Kortehebben kan particuliere initiatieven hierin ondersteunen.